

รายวิชาสังคมศึกษา

รหัสวิชา สด๕๑๐๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

เรื่อง มรณาทชาวพุทธ : การกราบ

ครูผู้สอน ครูนจรัลย์ สุขเจริญ

ครูสุกฤณา นกเทียน

มรรยาทชาวพุทธ : การกราบ

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. อธิบายขั้นตอนการปฏิบัติในการกราบระดับต่าง ๆ ได้
๒. สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการกราบได้ถูกต้องและเหมาะสม
๓. เห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามมรรยาทชาวพุทธในเรื่องการกราบอย่างถูกต้อง

มรณยาทชาวพุทธ

มรรยาทชาวพุทธ หมายถึง มรรยาทที่ควร
ปฏิบัติของชาวพุทธเพื่อแสดงถึงความเป็น
ระเบียบเรียบร้อย เช่น การแสดงความเคารพ
ด้วยการไหว้ การกราบ เมื่อพบบุคคลอื่นเป็นที่
เคารพและมีอายุมากกว่า

คำถามชวนคิด

นักเรียนทราบหรือไม่ว่า

การกราบ มีรูปแบบใดบ้าง

คำตอบ

กราบพระรัตนตรัย

กราบผู้ใหญ่ และกราบศพ

กราบพระรัตนตรัย

กราบผู้ใหญ่

การกราบศพ

มรรยาทชาวพุทธ
การกราบ

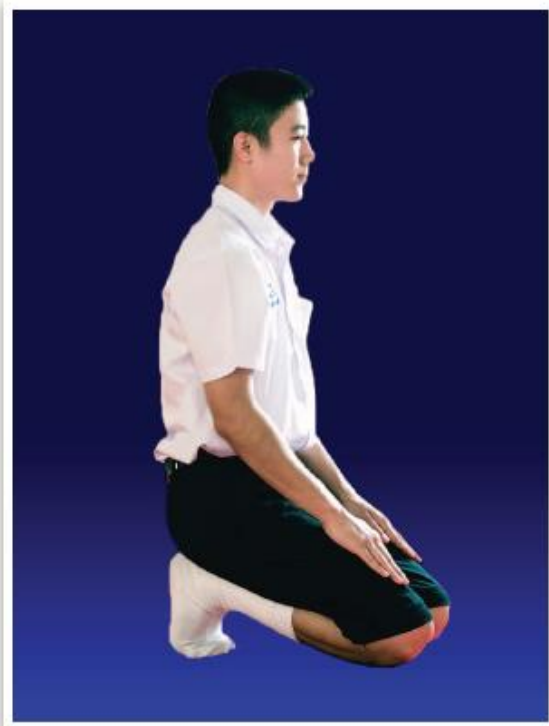

ครูให้นักเรียนร่วมกันสาธิต

การกราบพระรัตนตรัย

การกราบพระรัตนตรัย เป็นการกราบแบบ
เบญจางคประดิษฐ์ คือ การกราบโดยให้อวัยวะทั้ง
๕ ส่วน ได้แก่ เข่าทั้งสอง มือและข้อศอกทั้งสอง
และหน้าผากสัมผัสพื้นโดยเป็นการกราบ ๓ ครั้ง

ผู้ชายนั่งท่าเทพบุตร

ผู้หญิงนั่งท่าเทพธิดา

จังหวะที่ ๑ อัญชลี

คือ การยกมือประนมระหว่าง
อกปลายนิ้วชิดกัน
แขนทั้งสองข้างแนบกับลำตัว

https://www.m-culture.go.th/nonthaburi/ewt_news.php?nid=680&filename=index

จังหวะที่ ๒ วันทา

คือ ยกมือไหว้โดยให้
ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดอยู่
ระหว่างคิ้วปลายนิ้วชี้
แนบส่วนของหน้าผาก
พร้อมกับก้มศีรษะพองาม

จังหวะที่ ๓ อภิวาท

คือ ทอดมือทั้งสองข้างลง
พร้อม ๆ กัน ให้มือและแขนทั้ง
สองข้างราบกับพื้น

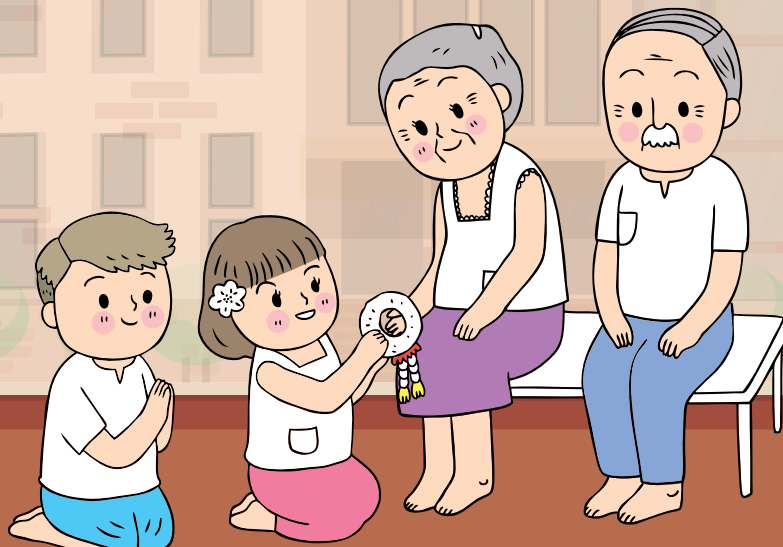
โดยผู้ชายให้ข้อศอกทั้งสองข้างลงต่อ
จากเข่าราบไปกับพื้น ผู้หญิงให้ข้อศอกทั้งสอง
ข้างคร่อมเข่าเล็กน้อยราบไปกับพื้น **โดยกราบ**
สามครั้งแบบแบมือ

ครูให้นักเรียนร่วมกันสาธิต

การกราบผู้ใหญ่

ผู้หญิงและผู้ชายนั่งพับเพียบ
เก็บฝ่าเท้า ประนมมือ
ระหว่างอก

ทอคมือทั้งสองข้าง
ลงพร้อมกัน
ให้แขนทั้งสองคร่อมเข้า
เพียงเข้าเดียว ค้อมตัวลง

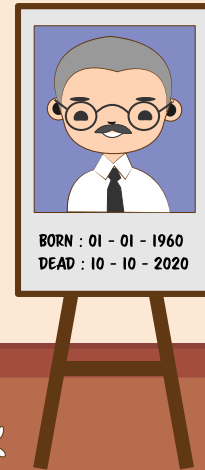
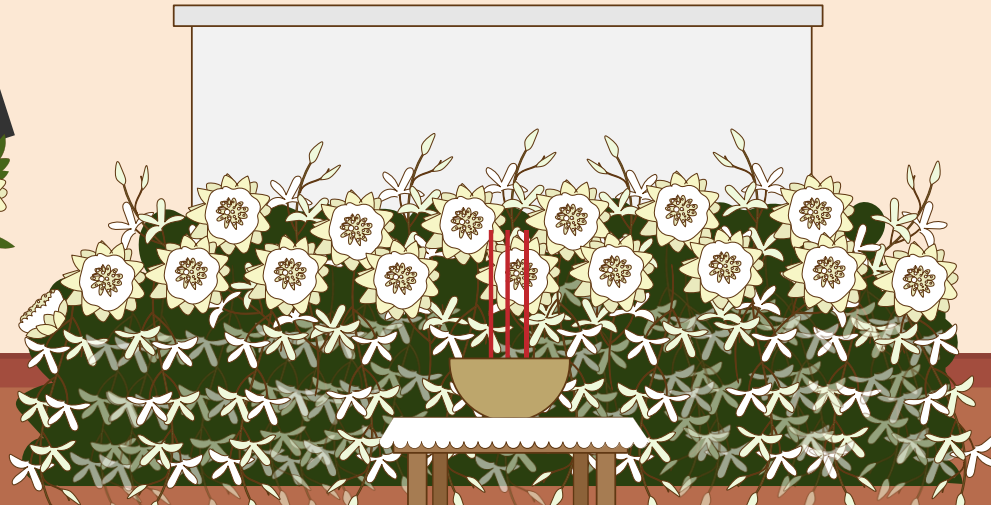
นิ้วหัวแม่มือ จรดปลายจมูก
นิ้วชี้ จรดระหว่างคิ้ว
ให้หน้าผากแตะส่วนบนของ
มือที่ประนม
กราบเพียงหนึ่งครั้ง
ไม่แบมือ

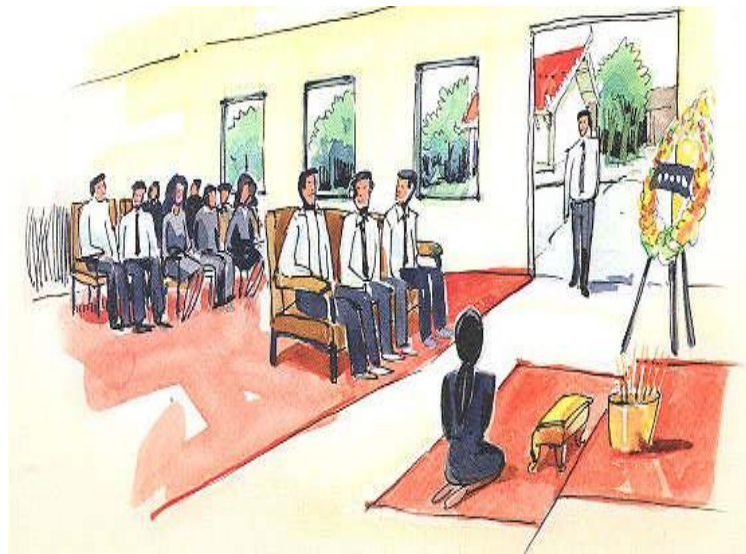
ครูให้นักเรียนร่วมกันสานิต

การกราบศพ

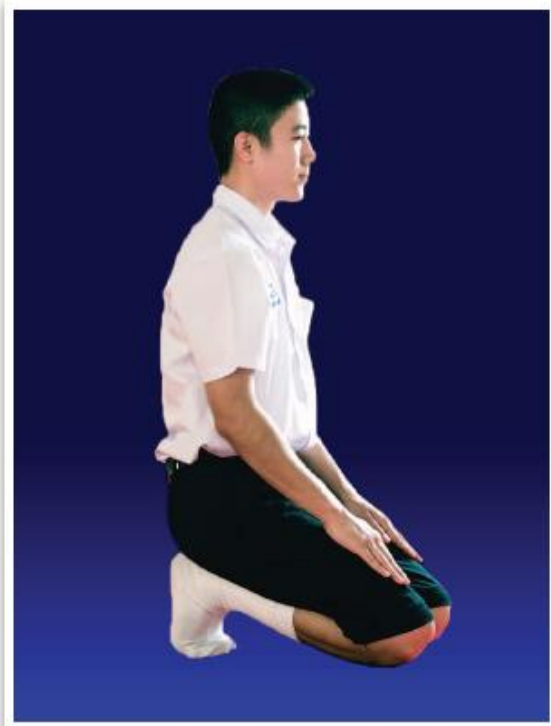

การกราบศพ เป็นมรรยาทของชาวพุทธที่สำคัญใน
การแสดงความเคารพและขอขมาหรือขออโหสิกรรม
ต่อผู้เสียชีวิต

การกราบศพทุกครั้ง จะต้องกราบพระพุทธรูปที่
โต๊ะหมู่บูชาก่อน แล้วจึงไปกราบศพ

การกราบศพพระ
ให้จุดธูป ๓ ดอก
ปักที่กระถางรูปหน้าศพ
และกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์

ผู้ชายนั่งท่าเทพบุตร

ผู้หญิงนั่งท่าเทพธิดา

จังหวะที่ ๑ อัญชลี

คือ การยกมือประนม
ระหว่างอกปลายนิ้วชิดกัน
แขนทั้งสองข้างแนบกับลำตัว

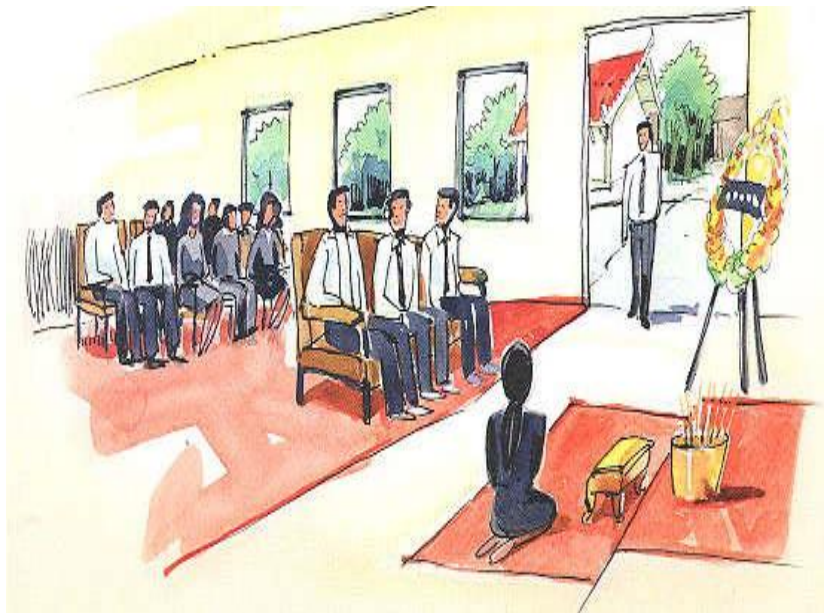
จังหวะที่ ๒ วันทา

คือ ยกมือไหว้โดยให้
ปลายนิ้วหัวแม่มือจรดอยู่
ระหว่างคิ้วปลายนิ้วชี้
แนบส่วนของหน้าผาก
พร้อมกับก้มศีรษะพองาม

จังหวะที่ ๓ อภิวาท

คือ ทอดมือทั้งสองข้างลง
พร้อม ๆ กัน ให้มือและ
แขนทั้งสองข้างราบกับพื้น

การกราบศพบุคคล
ให้จุดธูป ๑ ดอก
ปักที่ระถางรูปหน้าศพ

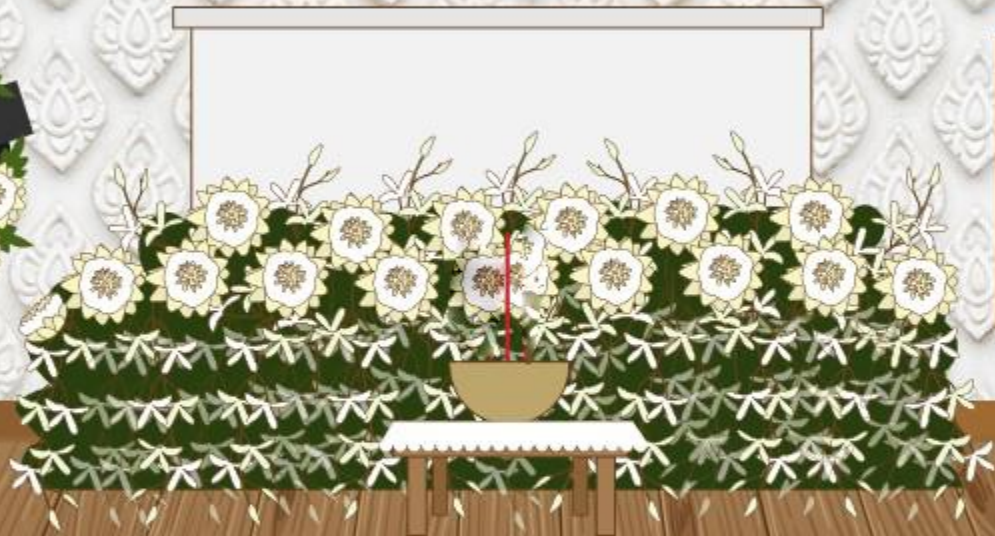
การกราบศพบุคคล
การกราบจะเริ่มจาก
การนั่งพับเพียบ เก็บฝ่าเท้า
ประนมมือระหว่างอก

จากนั้นยกมือประนม
ก้มศีรษะลงเล็กน้อย
ปลายนิ้วชี้จรดระหว่างคิ้ว
แล้วทอดปลายมือลง

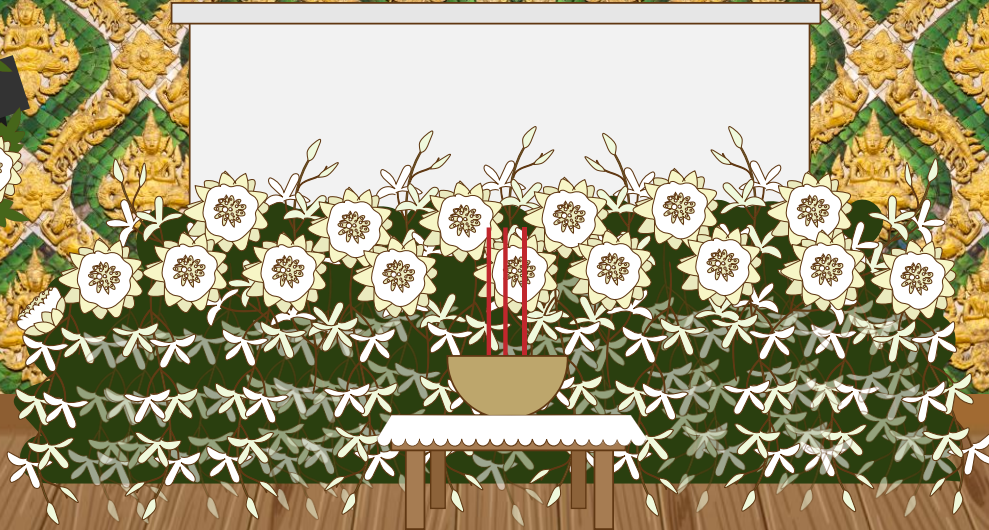
ให้ศอกทั้งสองคร่อมเข้าข้างหนึ่ง
ไม่ต้องแบมือ ก้มศีรษะลง
โดยกราบเพียง ๑ ครั้ง

Rest In Peace

BORN : 01 - 01 - 1960
DEAD : 10 - 10 - 2020

คำถามชวนคิด

เมื่อนักเรียนได้ร่วมกันสาธิต
การกราบแล้ว เป็นอย่างไรบ้าง

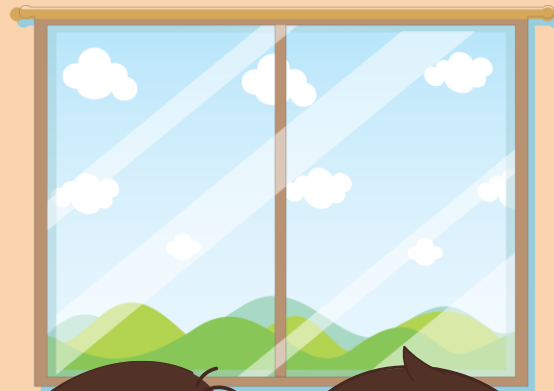
คำตอบ

ได้เรียนรู้และฝึกการกราบ
ในระดับต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

ชั้นปฏิบัติ

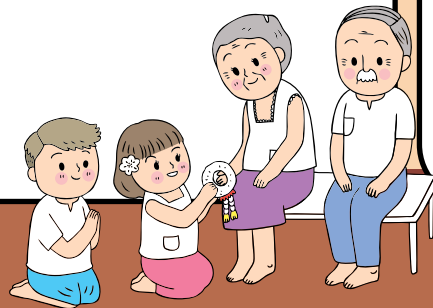
คำชี้แจง : ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๔
เรื่อง มรณาทชาวพุทธ : การกราบ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

ให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๔
เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ :
การกราบ

คำชี้แจงครูปลายทาง

๑. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ ๑๔
เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ : การกราบ
๒. ครูเดินดูและให้ความช่วยเหลือตาม
ความเหมาะสม

ใบงานที่ ๑๔ เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ : การกราบ
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง มรรยาทชาวพุทธ : การกราบ
รายวิชา สังคมศึกษา รหัส ส๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

คำชี้แจง : ให้นักเรียนอธิบายขั้นตอนการกราบให้ถูกต้องภาพที่กำหนดให้

๑. การกราบพระรัตนตรัย

แบบเบญจางคประดิษฐ์

จังหวะที่ ๑

คือ.....

.....

.....

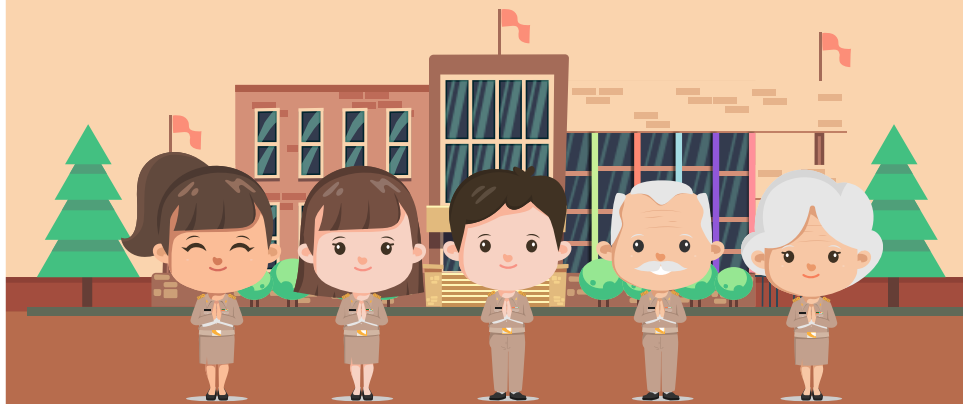
จังหวะที่ ๒

คือ.....

.....

.....

ใบงานที่ ๑๔

จังหวะที่ ๓

คือ.....

.....

.....

๒. การกราบผู้ใหญ่

มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร.....

.....

.....

.....

.....

ใบงานที่ ๑๔

๑. การกราบพระรัตนตรัย แบบเบญจางคประดิษฐ์

จังหวะที่ ๑

คือ.....

.....

.....

จังหวะที่ ๒

คือ.....

.....

.....

จังหวะที่ ๓

คือ.....

.....

.....

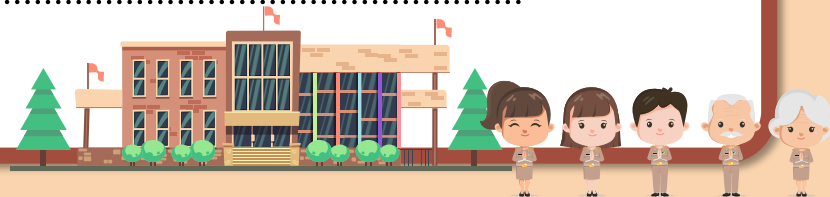
๒. การกราบผู้ใหญ่

มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร.....

.....

.....

๑. การกราบพระรัตนตรัย แบบเบญจางคประดิษฐ์

จังหวะที่ ๑อัญชลี.....

คือ.....การมือขึ้นประนมระหว่างอก ปลายนิ้ว

ชิดกันแขนทั้งสองข้างแนบลำตัว.....

จังหวะที่ ๒วันทา.....

คือ.....ยกมือไหว้โดยให้ปลายนิ้วหัวแม่มือจรด

อยู่ระหว่างคิ้วปลายนิ้วแนบส่วนบนของหน้าผาก

พร้อมก้มศีรษะลงเล็กน้อย.....

จังหวะที่ ๓อภิวาท.....

คือ.....ทอ่มือลงกราบพร้อมกัน หน้าผากจรดพื้น

ฝ่ามือทั้งสองแนบราบกันพื้น โดยผู้ชายให้ข้อศอก

ต่อเข้า ส่วนผู้หญิงให้ข้อศอกทั้งสองคร่อมเข้า.....

๒. การกราบผู้ใหญ่

มีวิธีการปฏิบัติอย่างไรผู้หญิงและผู้ชายนั่งพับเพียบวางมือทั้งสองในท่าประนม ทอดมือทั้งสองข้างลงพร้อมกัน ให้แขนทั้งสองคร่อมเข้าเพียงเข้าเดียวค้อมตัวลง นิ้วหัวแม่มือจรดปลายจมูก นิ้วชี้จรดระหว่างคิ้ว ให้นำหน้าผากแตะส่วนบนของมือที่ประนม กราบเพียงหนึ่งครั้ง ไม่แบมือ.....

แบบประเมินตนเอง

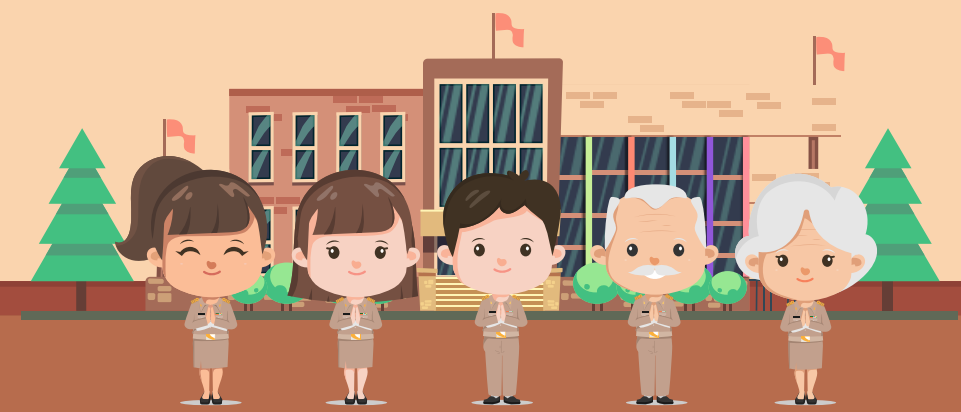
ชื่อ : _____ สกุล : _____ ชั้น _____ เลขที่ _____
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง ปฏิบัติตามวินัย

๑. ประเมินการเรียนรู้ของตนเอง

กาเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความสามารถของแต่ละกิจกรรมที่นักเรียนคิดว่าทำได้ตามระดับการประเมินตนเองนี้
 ระดับความสามารถ : ดีมาก ดี ค่อนข้างดี พอใช้ ปรับปรุง

ที่	รายการ	ระดับความสามารถ				
		ดี มาก	ดี	ค่อนข้างดี	พอ ใช้	ปรับ ปรุง
๑	วิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัยได้					
๒	วิเคราะห์องค์ประกอบของพระรัตนตรัยกับศรัทธา ๔ ได้					
๓	วิเคราะห์หลักการปฏิบัติตนตามหลักไตรสิกขาได้					
๔	วิเคราะห์สิ่งแนวทางปฏิบัติตนหลักโอวาท ๓ ในการไม่ทำความชั่วได้					
๕	วิเคราะห์สิ่งแนวทางปฏิบัติตนหลักโอวาท ๓ ในการทำความดีและทำจิตใจให้บริสุทธิ์ได้					
๖	วิเคราะห์เรื่ององค์ประกอบและความสำคัญของพระไตรปิฎกได้					
๗	วิเคราะห์หลักคำสอนในพุทธศาสนิกชนได้					
๘	วิเคราะห์รูปแบบพิธีกรรมของศาสนาต่าง ๆ ได้					
๙	สามารถลำดับขั้นตอนการปฏิบัติตนในศาสนาพิธีได้อย่างเหมาะสม					
๑๐	สามารถลำดับขั้นตอนปฏิบัติตนแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้					
๑๑	จำแนกขั้นตอนในพิธีถวายสังฆทานได้					
๑๒	จำแนกวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้					
๑๓	สามารถปฏิบัติตนขั้นตอนการไหว้ได้ถูกต้องและเหมาะสม					
๑๔	สามารถปฏิบัติตนขั้นตอนการกราบได้ถูกต้องและเหมาะสม					

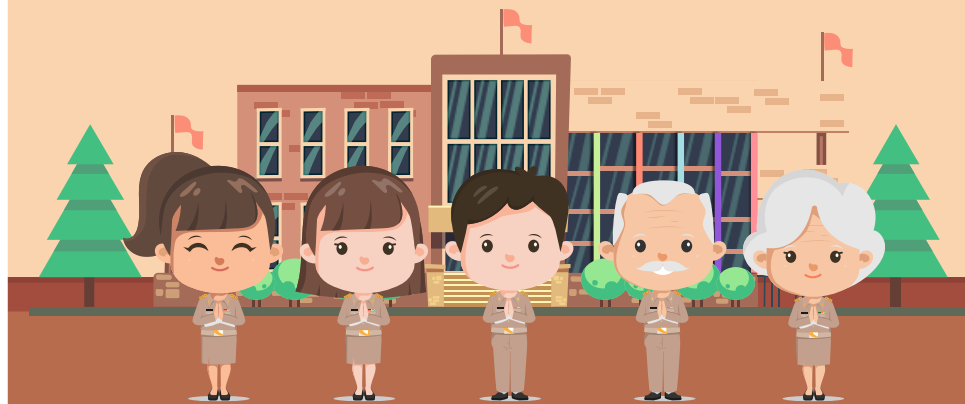
แบบประเมินตนเอง

๒. สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ / ยังทำไม่ได้มี คือ..... (สามารถเขียนไม่มากกว่า ๑ แห่ง)

๓. สิ่งที่ยังคงใจจะทำได้ขึ้นในการเขียนหน่วยต่อไป (สามารถเขียนไม่มากกว่า ๑ แห่ง)

แบบประเมินตนเอง

สรุปบทเรียน

มารยาทชาวพุทธเป็นสิ่งที่เราควรหมั่นฝึกฝน
และปฏิบัติให้ถูกต้อง เพื่อแสดงถึงความเป็น
ผู้อ่อนน้อมถ่อมตนและเป็นระเบียบเรียบร้อย
เช่น การแสดงความเคารพด้วยการกราบ
เมื่อพบบุคคลอื่นเป็นที่เคารพและมีอายุมากกว่า

บทเรียนครั้งต่อไป

หน่วยที่ ๙ เรื่อง พาจิตแจ่มใส

เรื่อง สติ สมာธิ ปัญญา

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๑

เรื่อง สติ สมာธิ ปัญญา

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

